

Met het einde van de PvdA houdt anderhalve eeuw sociaaldemocratie in Nederland op te bestaan. Ook dat kan op het conto van Diederik Samsom worden geschreven

Posted on 9 juni 2026 by Roelof Bouwman

Arnout Jaspers deed [onlangs in Wynia's Week](#) een mooie poging om de schade in kaart te brengen die Diederik Samsom ons land heeft berokkend.

Samsom, zo begon Jaspers' inventarisatie, heeft als PvdA-politicus aan de basis gestaan van de PAS-regeling, het gecompliceerde systeem van geitenpaadjes om, zo dacht hij, het stikstofprobleem langs de Raad van State te loodsen. Nadat de Raad van State daar zijn banvloek over uitsprak, is het in Nederland van kwaad tot erger gegaan met de stikstofwaan.

De schade, schreef Jaspers, is gigantisch, maar slechts gedeeltelijk in geld uit te

drukken. 'De 25 miljard euro – of hoeveel het uiteindelijk ook wordt – die expliciet in de begroting staat om de landbouwsector te slopen, is niet meer dan een beginnetje. (-) Daar komt nog bij de vooral immateriële schade van de verergering van het woningtekort door het stikstofsloot, en het ontnemen van elk agrarisch beroepsperspectief binnen de EU aan duizenden boerenfamilies en hun kinderen.'

Anti-nucleaire energiepolitiek

Samsom, zo memoreerde Jaspers, was bovendien de grote roerganger van de antinucleaire energiepolitiek van de laatste dertig jaar: eerst als actievoerder van Greenpeace, daarna als PvdA-prominent, als kabinetschef van Frans Timmermans met zijn Green Deal voor de EU, en nu weer als president-commissaris van de Gasunie. 'In die laatste functie heeft Samsom weliswaar niet direct iets met kernenergie te maken, maar hij fungeert daar als aanjager van de groene waterstof-economie. Die, volgens Samsom, in combinatie met de wiebelstroom uit windmolens en zonnepanelen, kernenergie overbodig maakt.'

Als Nederland rond de eeuwwisseling kerncentrales was gaan bouwen, becijferde Jaspers, hadden we nu een elektriciteitsvoorziening gehad met 70 à 80 procent atoomstroom. 'Zonder netcongestie die de energie-intensieve industrie het land uit jaagt, zonder windmolenparken die de rest van deze eeuw op subsidie moeten draaien, en zonder Stekker op Zee die een slordige 100 miljard euro kost.'

Geen naoorlogs politicus heeft Nederland meer schade berokkend dan Diederik Samsom, concludeerde Jaspers. Helaas voor Samsom kan aan dat spoor van vernieling nog iets worden toegevoegd.

Binnenkort, op zaterdag 13 juni, vindt het oprichtingscongres van fusiepartij Progressief Nederland plaats. De PvdA houdt dan op te bestaan en – na 145 jaar – ook de Nederlandse sociaaldemocratie.

Hoe de PvdA in de greep raakte van multiculturalisme, eurofilie en klimaatalarmisme, en zo het contact met modale kiezers verloor, is al vaak verteld. Het was een proces waarvan de wortels teruggaan tot de opmars van Nieuw Links in de jaren zestig.

De intellectuelen en 'nieuwe vrijgestelden' (dixit Herman Vuijsje) die toen in de PvdA toonaangevend werden, hadden een typische voorkeur voor

postmaterialistische thema's: de Derde Wereld, milieubehoud, emancipatie, internationale verhoudingen. Met het gros van de traditionele PvdA-kiezers hadden ze weinig affiniteit. Dat waren immers arbeiders die de partij primair zagen als belangenbehartiger voor mensen met een smalle beurs. En die (dus) verwachtten dat de PvdA zich sterk maakte voor leefbare woonwijken, betaalbare huren, schappelijke ziekenfondspremies en een fatsoenlijke uitkering bij werkloosheid, ziekte, arbeidsongeschiktheid of ouderdom.

Politieke romanticus

Diederik Samsom, zoon van een internist en een fysiotherapeute, voelde zich aanvankelijk thuis bij GroenLinks. Eind 2001, naar verluidt tijdens een etentje in een Thais restaurant aan de Amsterdamse Prinsengracht, werd hij door Wouter Bos, toen nog een jonge staatssecretaris, overgehaald voor de PvdA te kiezen. In 2012, na het vertrek van Job Cohen, won Samsom een ledenreferendum en werd partijleider.

Het begon mooi. Als lijsttrekker bij de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen maakte hij dat jaar een debuut dat er mocht wezen: 38 zetels, slechts drie minder dan winnaar Mark Rutte.

Daarna ging alles mis.

Onder Samsom werd de PvdA eind 2012 coalitiepartner van de VVD in het tweede kabinet-Rutte. 'Ondanks zijn *nerdy* voorkomen school er in Samsom een politieke romanticus, een man die hield van grootse en meeslepende gebaren,' analyseerde *NRC*-journalist Thijs Niemantsverdriet in zijn PvdA-kroniek *De vechtpartij* (2014). 'De Haagse politiek had tien jaar stagnatie en verdeeldheid achter de rug. Dat mislukte decennium wilde Samsom goedmaken, en hoe kon dat beter dan door de politieke aartsvijand in de armen te sluiten? Na vijf verkiezingen in tien jaar moest er een kabinet komen dat de volle rit uitzat en achterstallig onderhoud aan de verzorgingsstaat pleegde. Als dat grote politieke risico's met zich meebracht voor de PvdA, dan moest dat maar.'

De kiezers zagen vervolgens een PvdA die zonder veel morren akkoord ging met onder meer hervorming van het ontslagrecht en een ingrijpende versobering van de langdurige zorg. Wél regelde de partij in het regeerakkoord een kinderpardon en lukte het in 2014 om de eerder met de liberalen afgesproken strafbaarstelling van

illegaliteit van tafel te krijgen.

De PvdA kortom maakte de indruk VVD-beleid uit te voeren, en alleen een rode lijn te trekken zodra de belangen van asielzoekers in het geding waren.

Geen koers, zo bleek, waar Koos en Mien Dobbelsteen voor applaudisseerden. In 2014 ging de partij van Samsom hard onderuit bij de Europese en gemeenteraadsverkiezingen en het jaar daarop ook bij de Provinciale Statenverkiezingen. Maurice de Hond peilde in mei 2015 nog maar negen zetels voor de PvdA, een *all-time-low*.

Historische klap

In maart 2017 werd dat ook de PvdA-uitslag bij de Tweede Kamerverkiezingen, hoewel het lijsttrekker Lodewijk Asscher was die de opdoffer mocht incasseren. Samsom, de veroorzaker van de ellende, was een paar maanden eerder weggestuurd bij een ledenraadpleging.

29 zetels verlies: het was de grootste verkiezingsnederlaag uit onze parlementaire geschiedenis en een klap waarvan de PvdA nooit is hersteld. Met een variant op Arnout Jaspers: geen politicus heeft de Nederlandse sociaaldemocratie meer schade berokkend dan Diederik Samsom.

Dat kan er ook nog wel bij.

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [Doneren kan zo](#). **Hartelijk dank!**